



# Mærradalsbekken

*- bli med på tur langs dette gamle bekkefaret*

*Av Ida F. Tønnessen*



# Innhold

Innledning.

## **DEL 1: Bogstad camping – Huseby skole**

Her er historien om Voksengårdene, Voksenjordene med edelløvskog og seterområde.

## **DEL2: Huseby skole–Radiumhospitalet**

Dette avsnittet dreier seg om Gardeleiren og Nordre Huseby gård, hoppbakken, slalåmbakken, husmannsplassen Mærradalen, Kolsåsbanen, Radiumhospitalet og den nye fisketrappen.

## **DEL 3: Radiumhospitalet–Maritim**

Her forteller vi om Kirkestien, Bestun stasjon og Maritim.

## **Del 4: Voksen skole – elveadopsjon.**

Voksen skole har adoptert en elvestrekning – les om hvordan de bruker elven som utgangspunkt i undervisningen.



# Mærradalsbekken

*Bli med på tur langs denne hyggelige, lille elven vår som kommer fra Holmenkollåsen og Voksenlia og renner ned til Bestumkilen. Ulvene, som var der på 1800 tallet er borte, men kanskje smetter et rådyr forbi, eller du ser elgen. Den stå der stor og trygg i grålysningen og koser seg med rognebærtrærne ved Voksen kirken.*

*Når våren kommer yrer det av småfugl i trærne, hele 65 arter lever der. Se ned i skogbunnen hvor bekkeblommen, maigull og hvitveisen gleder oss med sitt flor. Nedover smalner dalen til, og rommer mang en hemmelighet. Og sannelig har ikke Statens veivesen bygget fisketrapp inne i røret under Ullernchausseen. Bli med da vel, så tar vi turen sammen!*

Mærradalsbekken kommer som nevnt fra mange små kilder i Holmenkollåsen og Voksenlia. Den løper fra ovenfor Bogstad Camping og til Bestumkilen. Bekken renner gjennom Hovseterdalen som var en travel gårds- og seterbygd for 250 år siden, der folk var helt avhengig av vannet. Opprinnelsen til navnet Mærradalen er usikker. Det kan ha forbindelse med hesteslepp (mærrene) på gårdene, eller det kan være en forvrengning av Marias dal. Landskapet er fremdeles åpent, og vi kan lett forestille oss dyr som beitet og barn som hadde sin gjetterplikt på engene omkring.

Elven binder sammen tre helt forskjellige områder. Vi kan derfor dele turen opp i tre naturlig atskilte deler. Del 1 starter rett sør for Bogstad Camping, går gjen-

nom Hovseterområdet og slutter ved Huseby skole og Sørkedalsveien. Der er elven åpen det første stykket, men lagt i rør gjennom Hovseterområdet.

Når vi starter på del 2, blir elven sluppet fri igjen. Del 2 starter nedenfor Sørkedalsveien der bekken forsvinner inn i en dyp v-dal som ender helt nede ved Radiumhospitalet. Det er her vi kan se den nye fisketrappen som er bygget inne i røret under Ullernchausseen.

I den siste delen, fra Radiumhospitalet til utløpet ved Maritim, åpner bekke-dalen seg. Vi må lete litt for å få glimt av bekken gjennom villastrøket, men strekningen er full av overraskelser underveis. Det er verdt å lete etter den, selv om man trækker litt inn på privat grunn.



Foto: Espen Rakli.





# DEL 1: Bogstad Camping – Huseby skole

*Her er historien om Voksengårdene, Voksenjordene med edelløvskog og seterområde.*

Turens lengde er 1,9 km. Det er en god turvei hele strekningen. Bekken er i hovedsak åpen men er overdekket fra Voksen skole til Huseby skole. Denne øvre delen av området har i hundrevis av år vært dyrket eller brukt til seterdrift og senere husmannsplasser, inntil det ble bygd boliger her i senere tid. Ikke minst har Voksen gård med Voksenåsen som ruvende nabo i øst, satt sitt preg på dal-

søkket. I dag ligger Bogstad Camping på oversiden av de gamle jordene der turen starter.

## **Voksengårdene**

Vi er nå på gammelt jordbruksland, for Voksen gård nevnes i middelalderen som klostergods under Hovedøya kloster. Som selvstendig gårdsbruk kan gården følges tilbake til 1426. Navnet Vok-



sen kommer av **Vågsvin: Vin** betyr eng, og våg forteller at vågen eller vika ved Bogstadvannet var gammel beitemark. Gårdsbebyggelsen ligger på en rygg langs Sørkedalsveien. Denne ryggen er en forlengelse av israndavsetningene som demmer opp Bogstadvannet.

Voksen gård hadde i sin tid 1000 mål innmark, 1000 mål skog og tolv husmannsplasser. I tillegg hadde den egen dampsgag, teglverk og mølle. Dampsgaggen og møllen lå ved Lysakerelven. Teglverket lå inne i skogen ved Voksen kirke. Først var det én gård, men den ble delt i østre og vestre gård mellom to brødre, og den samme slekten har hatt gårdene i 250 år.

Gårdsklokken på Østre Voksen gård var i bruk helt fram til 1954. Den ringte seks ganger om dagen for å markere dagsrytmen på gården og preget hele området omkring. I 1952 var det storbrann på Vestre Voksen, og i 1954 gikk også låven og stabburet på Østre Voksen med i en brann.

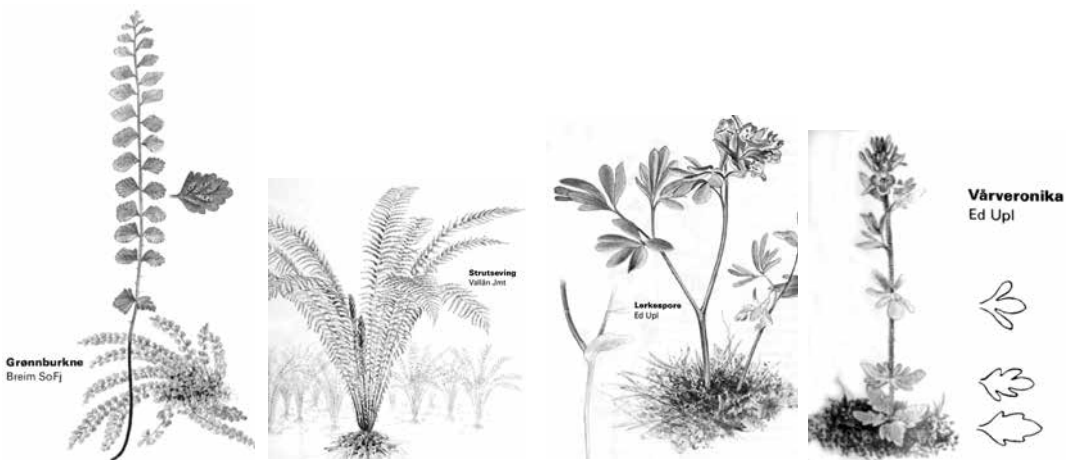
«Voksentåje», eller Voksentorget, var

møteplassen i bygda for både barn og voksne i helger og ved spesielle anledninger. Plassen har i dag navnet Peder Ankers plass, siden porten til Bogstad gård opprinnelig lå her.

### Voksenjordene og edelløvsbogen

Elvedalen har det typisk gode klimaet med et næringsrikt jordsmonn som bidrar til en sterkt voksende løvskog. Skogen langs elven ved Voksenjordene er registrert som svært verneverdig. Selv om gråor og hegg dominerer, finner vi også bjørk, osp og rogn, der det er mye bjørk, er det også selje. Det vokser mjøldurt, springfrø, skogburkne og vendelrot her, og vi kan dessuten finne turt, tyrihjelm og humle.

Forurensingen i bekken er man ikke helt blitt kvitt. Feil på rør og ledninger er én av flere årsaker. Mye er gjort og flere tiltak er underveis. Men fisk er det ikke her – til det er vannmengdene for små. Bekken renner åpen langs turveien (Turvei A4) forbi Voksen kirke og ned til stikrysset der Røhagan starter.



## Seterområdet – Hovseterdalen.

**Seterdriften** i Aker ble nedlagt rundt 1750, og småbrukene gikk over til å bli husmannsplasser. Dette sikret hjelp til våronn, slåttonn og skuronn. Rundt 1770 hadde Hoff gård seks husmannsplasser. Det var Hovseter (Sætra), Michelborg (Meklenborg), Hamborg, Teigen, Braaten og Lusebraaten. Her har det vært et livlig samfunn der alle kjente alle. Det ble blant annet dyrket lin og lagd lin håndduker, derav Linhusveien som ligger vest for området. På et kart fra 1772 er også husmannsplassene Nordre og Søndre Jarbakken og Lybekk med. Jarbakkenplassene tilhørte Voksen gård.

### Hovseterdalen:

Fra Røahagan går vi inn i fortidens seterområde for «Sætra», senere husmannsplass til Hoff gård lengre sør. Hoff (Hov) forteller at det har stått et gudehov på hovedbølets grunn en gang før landet ble kristnet på 1000-tallet.

«Sætra» har gitt navnet til boligfeltet Hovseter, som ble bygd i 1970-årene. Her lå mange små husmannsplasser som i dag stort sett er revet. Men minnene opprettholdes ved at barnehagene og veiene i området har beholdt de gamle navnene.

I dette tidligere seterområdet går bekken inn i en kulvert og dukker ikke opp igjen før godt nedenfor Sørkedalsveien. Årsaken er byggingen av Hovseter boligområde. Ved å skape fotballøkker og akebakker ble bekkeområdet fylt igjen. Dermed unngikk man lang transport av utgravd masse.

Løkkene og banene er mye i bruk. Det er imidlertid utarbeidet et spennende forslag til åpning av bekken. Det er ennå ikke er avgjort om skal utføres eller ikke. Prosessen i forhold til nærmiljøet blir startet opp i år. Åpning vil uansett ha en rensende effekt på vannkvaliteten og en positiv virkning på det økologiske samspillet i dalen.



*Hovseterplassen «Sætra».* Foto: Oslo Bymuseum.



*Nordre Huseby gård og Huseby skole i forgrunnen, elven til venstre i bildet.* Foto: Oslo Bymuseum.



*Hovseterdalen.*



## DEL2: Huseby skole – Radiumhospitalet

*Dette avsnittet dreier seg om Gardeleiren og Nordre Huseby gård, hoppbakken, slalåmbakken, husmannsplassen Mærradalen, Kolsåsbanen, Radiumhospitalet og den nye fisketrappen.*

*Turens lengde: 2 km. Terrang: God turvei hele strekningen.*

Etter å ha gått under t-bane og vei ser vi restene av jordene til **Nordre Huseby gård** øst for elven. Våningshuset sto der inntil for noen få år siden. Rundt 1900 var denne gården den største i området. Den hadde tolv tjenestefolk, 500–600 mål innmark, åtte hester og ca. 70 kuer. England (englandet) var en av husmannsplassene som fremdeles står her, rett vest for dagens Gardeleir.

På høyden ligger **Gardeleiren** som huser ca. 1000 gardister. Gardistene har en kontinuerlig vakttjeneste for kongefamilien i krig og fred. H.M. Kongens garde ble opprettet i 1905 da Haakon VII ble Norges konge.

Etter krigens slutt i 1945 var garden innlosjert i en gammel brakkeleir på Huseby. Den ble revet i 1981, og avløst av en ny og moderne leir som sto ferdig i 1985.

### **Geologi og botanikk**

På nedsiden av Sørkedalsveien smalner dalen inn til en dyp v-dal med bekken i bunnen.

Berggrunnen er i hovedsak kambr-siluriske sedimentbergarter dannet for 410–550 mill. år siden. Forkastningen som dannet selve dalsøkket, oppsto mye senere, i Permtiden for 230–280 mill. år siden. Derfor finner vi i dalens midtparti ganger av vulkanske bergarter.

Forkastningen flyttet Husebyåsen 200 m sørover i forhold til Ullernåsen. Berggrunnen veksler i hovedsak mellom knollekalk og skifer. Knollekalk er en bergart sammensatt av lyse knoller av kalkstein i en grunnmasse av mørkere skifer.

De næringsrike og lettoppløselige bergartene er grunnen til at floraen er så rik her. En botanisk undersøkelse fra 1993–1995 viser at flere sjeldne arter som tid-





ligere har blitt registrert, dessverre er borte i dag. Men både vanlige og uvanlige arter er kommet i stedet, så fremdeles er enkelte spesielle sopp, moser og planter i området.

Et særegent trekk i den fuktige dalbunnen og skrentene er at arter som vi ellers bare finner på fjellet i langt fuktigere, høyreliggende og kjøligere områder, trives her. Høyere opp i skrentene finner vi arter som vil ha det tørrere og varmere. De gamle engene som ligger på Husebysiden har likeledes spesiell vegetasjon

### FJELLOVERFLATEN VISER OMRÅDETS GEOLOGISKE HISTORIE

Vekslede lag av lys kalkstein og mørk leirstein var for 400 millioner år siden vannrette lag av kalkslam og leire på havbunnen. Så ble havbunnen presset sammen og skjøvet opp til svære fjellkjeder langs hele Norge. Vi står i utkanten av denne fjellkjede foldingen, men også her ble lagene stilt på høykant ved foldingen. De peker nå i retning nordøst (mot Holmenkollbakken).

For ca. 250 millioner år siden oppsto det kraftige sprekke-dannelser i Oslo området. En slik sprekk eller forkastning kan følges fra Nesoddens vestsida, gjennom Mærradalen, hvor vi står, og videre oppover Sørkedalen/Langlidalen. Mindre sprekker som ble dannet samtidig, kan sees på fjelloverflaten som mange tynne bånd med nordlig retning, på tvers av lagene. Lagene er stedvis forskjøvet langs disse båndene.

Smeltetmasse trengte på denne tiden inn langs noen av sprekkenes. Massen størknet til mørke, 30-40 cm brede eruptivganger av typen diabasporfyr. Både langs den nedre og øvre siden av fjelloverflaten går det en slik gang.

Fornytt oppsprekking, nå på tvers, førte til at deler av den nedre gangen ble forskjøvet ca. 3/4 meter

Hele fjelloverflaten er isskurt. Skuringsstriper er tydeligst på diabasgangene og viser at isen skle sydover under siste istids slutt for ca. 10 000 år siden.

Geologisk Museum  
Universitetet i Oslo

Voksen  
Menighetsråd

Oslo kommune  
Kirkevergen

preget av den kulturpåvirkningen de fikk da områdene ble dyrket eller beitet. Her finnes fremdeles rester av det som på fagspråk kalles tørrbakke- og engvegetasjon, men dette er i ferd med å vokse igjen.

Av spesielle planter kan nevnes grønnburkne, smaltimotei, vårveronika og lerkespore. Mer vanlig er den flotte bregnen strutseveng og springfrø, der de modne frøbelgene «eksploderer» ved

minste berøring og slynger frøene ut. Her finnes en mindre variant som heter Mongolspringfrø.

**En kraftlinje** gjennom dalen er sannsynligvis årsaken til at en del trær og busker i noen år er blitt hugd ned. Fordi plantene og det spesielle klimaet i elvedalen er avhengig av den kraftige skogveksten, er en viss balanse mellom rydding og bevaring klokt å få til nettopp her.



Det finnes «Naturkart for Mærradalen» laget av Naturvernforbundet i Oslo og Akershus. Gå inn på [www.noa.no](http://www.noa.no) så finner dere kartet og kan fordype dere i detaljene i Mærradalen.

### **Dyreliv**

Det er observert både elg, rådyr, rev, grevling, hare og røyskatt i dalen. Elg vil mest sannsynlig være streifdyr. Fuglelivet er livlig med mer enn 65 fuglearter. Kattugle er tidligere blitt hørt og sett her, men er ikke registrert de siste årene. I en av skråningene opp fra dalen har grevling et gammelt ynglehi med hele 25 utganger.

I 1860 årene skal det ha vært svært mye ulv i Mærradalen. Opptil tretti stykker kan vi lese i kapitlet «Ulvenatten på Husebye» i Henrik Haugstøls bok *De gode gamle dager*, utgitt i 1943.

### **Hoppbakken**

I skråningen nedenfor Huseby gård lå det fra 1902 til 1930-årene en hoppbakke kalt Nordre Husebybakke. Bakken var krevende fordi den ikke endte i en slette, men i en bratt motbakke på den andre siden. Her gjaldt det å konsentrere seg hele veien. Flere storheter har hoppet her, blant annet Kong Olav da han var kronprins. Hopprennene var veldig populære blant publikum og framsto som rene folkefester.

Halvveis nede i dalen krysser stien bekken fra østside til vestside. Herfra ser man en sti gå opp skråningen østover mot Gardeleiren. Dette området kalles Husebyskogen og brukes mye som øvingsområde for gardistene.

For ti-tjue år siden var bekken faktisk en stinkende kloakk. En del av forurensingen blir i dag håndtert av et separat ledningsnett, men likevel er Mærradalsbekken fremdeles en av de mest forurensete i Oslo. Hovedgrunnen er at bekken ikke har noen kilde i marka, men kommer fra bebygde områder.

### **Slalåmbakken**

Skogen langs Mærradalsbekken er en blanding av gråor-heggeskog og edelløvskog. Det er også granskog i dalen, helt til like ovenfor brua til Kolsåsbanen. På vestsiden er det plutselig løvskogen som dominerer. Her ble det rett etter krigen bygd en slalåmbakke. I 1945 ble trærne i Mærradalskleiva hugd i et 15-20-meters belte, og bakken ble jev-

net etter beste evne. I februar 1946 var det åpningsrenn, og i desember 1948 fikk bakken lys for første gang. Bakken ble flittig brukt i snørike år, men dette avtok i 1950-årene. Siden bygde Selvaag blokkene sine her, og i dag er Slalåmveien, nær toppen av bakken, eneste minne.

### **Husmannsplassen Mærradalen**

Det fortelles at Johannes Mærradalen var glad i en dram. Han vokter nøye dalens hasseltrær, som hadde godt med nøtter. Hvis byfolk kom inn på hans enemerker, ble de bryskt jagd derfra, inntil en fulgte rådet å by ham en dram mot å få noen nøtter. Resultatet var overveldende – han fikk plukke så mange han ville.

Litt nedenfor slalåmbakken lå husmannsplassen Mærradalen. Jorda som tidligere ble dyrket er nå tilgrodd, og bare syrinene minner om at det har stått et hus her. Johannes Mærradalen, og senere sønnen Andreas og hans kone, bodde på plassen som hadde 15 mål jord. Rundt 1900 reiste Andreas til Amerika, mens kona og barna ble boende enda en tid. Hoffsjef Løvenskiold på Ullern ville nødige de skulle bo der alene. Derfor ble huset revet i 1904, flyttet og plassert ved andedammen på gården.

### **Kolsåsbanen og naturvernkamp**

Stien svinger litt fram og tilbake over bekken i området der vi passerer under Kolsåsbanen. Kryssingene skjer stort sett via bruer, men vannet går også enkelte steder i lukkede rør av betong eller liknende, dvs. kulverter.

Kolsåsbanen går høyt over bekken på et mektig og vakkert utformet bruspen. I 1937 var det planlagt en kjempetrylling i forbindelse med banen, slik man har



gjort i Lysakerelva ved banen. Da naturvernere fikk vite at fyllingen ville få en bredde på 60 meter og en høyde på 30, startet en av de første naturvernkampene i Oslo. Både norske og utenlandske botanikere hadde i flere slektsledd valfartet til Mærradalen på grunn av de spesielle plantene. Forløperen til Naturvernforbundet, Naturfredningsforeningen i Norge, tok affære.

Det endte heldigvis med at de spesielle bestemmelsene for jernbaner ble fulgt, de såkalte konsesjonsbestemmelsene, og brua ble bygd i 1942. Ifølge disse bestemmelsene er «selskapet forpliktet til å unngå ødeleggelse av plante- og

dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser, samt hele naturforekomster og steder som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning, hvor dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter».

Som en følge av dette ble det foreslått å ha en naturpark i Mærradalen. Ordet naturpark betyr ikke at det er en frisert park, men at den nettopp skal beholde noe av det ville og ubearbeidede preget dalen har i dag.

### **Uteliggerne**

Ved mange av Osloelvene bodde det uteliggere. Dalsøkkene var et fint sted der



Foto: Tore Berntsen.

de var i fred og kunne leve et fritt liv. Slik var det også ved Mærradalsbekken. Uteliggerne livnærte seg ofte ved å slipe kniver til villabeboere eller selge buketter av liljekonvall som det vokste mye av i dalen. Hyttene lå på hyllene vest for elven nær brua til Kolsåsbanen, og noen lå også høyere oppe i dalen, rett sør for Sørkedalsveien. I 1960 ble det anslått at ca. 20 uteliggere bodde i Mærradalen, både kvinner og menn. I 1940–50 årene var hyttene glisne og dårlige. Enkelte av dem var bygd med bare tre vegger, og den fjerde veggen ble erstattet av et stort bål, nærmest som en gapahuk. Axel Løvenskiold forteller i boka «Varghyl fra

Mærradalen» at faren hadde vondt av uteliggerne og tilbød dem å bo i et rom på låven hans. Men uteliggerne valgte å bli der de var. Etter hvert ble hyttene bedre utstyrt med både ovn og skorstein. Utover i andre halvdel av 1900-tallet ble dalsøkkene stadig mer brukt av turfolk, og uteliggerlivet døde ut.

### **Radiumhospitalet**

Trærne blir stadig større og mer ruvende jo lenger ned i dalføret man kommer. Vegetasjonen er variert og spennende. Heldigvis har både døde og levende trær fått stå, til glede for fugler og andre dyr. Like før man er ute av skogen og dalen,

forsvinner bekken inn i en kulvert under Ring 3, via en rist. Det er her i dette røret at fisketrappen er bygget. Det er nemlig fisk i bekken, og den vil gjerne vandre videre oppover for å gyte.

Høsten 2003 ble det satt ut fisk i bekken ved Huseby og Ullernchausseen for

å se på overlevelsesmulighetene i forhold til vannmengde og kvalitet. Fiskeundersøkelser i 2011 viste at fisken har overlevd og blitt stor. Funn av års yngel indikerer at fisken også reproducerer. Unntak er helt øverst i Mærradalsbekken ved Voksen kirke.



# DEL 3:

## Radiumhospitalet–Maritim

*I dette avsnittet omtales Kirkestien, Bestun stasjon og Maritim.*

*Turens lengde:* 1,3 km.

*Terreng:* Herfra til utløpet går turen på bilvei, en gangbru og en mindre strekning på sti.

For å komme videre fra Radiumhospitalet må man følge fortauet langs bilveien under Ring 3. I hagen ved rekkehusene i Bekkefaret 9–21 kommer bekken ut etter sin ferd under motorveien. Bredene var her tidligere bevokst med store almetrær, hassel og platanlønn som

nå dessverre er borte. Det går ingen sti langs bekken herfra. Bekken renner videre mellom boligene og inn i en imponerende slukt under St. Edmunds vei. For å se elva skikkelig må man kikke over en privat mur der Abbedisvingen munner ut i St. Edmunds vei. Men vi bør så absolutt få med oss kuriositetene i Kirkestien, derfor anbefales det å gå tilbake til Bekkefaret og sørover langs Ullernveien.



*Elvens utløp i fjorden.*



## Maritim

Bekken går igjen inn i en kulvert, denne gangen under motorveien for rett etter å munne ut i Bestumkilen ved Maritim. For å komme til utløpet må man gå på en gangbru over Drammensveien. Mellom Stenhuset AS og tømmerhuset til Oslo Kajakklubb kommer bekken igjen frem i dagen for siste gang før utløpet.

## Gamle Bestun stasjon

Bestun stasjon var en gang et stoppested på lokalbanen til Drammen. Den gamle flotte stasjonsbygningen i sveitserstil er imidlertid flyttet og står på Jernbanemuseet på Hamar. I dagens stasjonsbygning ligger Galleri «Erry Marie Kulø». Her utstilles moderne og klassiske bilder og malerier, antikviteter, skulpturer og smykker. På bygningen står det Bestun, ikke Bestum. Dette er et navn statlige institusjoner brukte og var ment som en fornorsking av navnet. I lokalmiljøet er det imidlertid Bestum som er kjent som det eldste navnet.

I dag drives det kunstgalleri i Bestun stasjon.

Bekken går i kulvert under jernbanen. Ved å følge Bestumveien ender vi i Bestumstubben, der lyden fra Drammensveien ikke er til å ta feil av.

En gang lå det en liten dam rett nord for Bestumstubben. Nå er denne erstattet av ny bebyggelse, og det er laget en kunstig dam inne på et privat område. I enden av veien finner man en av Vann- og avløpsetatens mange målestasjoner.

Planleggingen av Fornebubanen vil berøre dette området, og skissen viser hvilke muligheter man ser for seg i å få laget en bred turveiundergang slik at man kan krysse trafikkfritt under motorveien.





# DEL 4:

## Voksen skole – elveadopsjon

En av hovedoppgavene til Oslo Elveforum retter seg mot byens befolkning, særlig barn og unge, gjennom prosjektet *Blågrønn hovedstadsaksjon*. Vi arbeider for å informere om betydningen av Oslos blågrønne struktur som et element for trivsel og glede i nærmiljøet og for å inspirere flest mulig barn, unge og voksne til å engasjere seg i et «lokalt eierskap» gjennom en ordning med elveadopsjon for skoler, boligsameier, institusjoner, bedrifter og andre interesserte.

16 november 2010 var datoen da Voksen skole ved rektor og leder av Oslo Elveforum underskrev adopsjonsbrevet for elveadopsjonen. Så lar vi Voksen

skole fortelle hvordan de bruker elven i undervisningen.

### «Mærradalsbekken ble adoptert av Voksen skole for noen år siden.

*Den er i bruk på mange måter til vannprosjekter, bygge vannhjul, fange insekter og for å se på alle de vekster som vokser langs bekken. Det er en rik flora og bare å gå en liten tur kan man finne utrolig mange sorter blomster og andre vekster. Mærradalsbekken er meget forurenset idag.*

*Første tur vi var ute, undersøkte vi hvor elva gikk. Mange bekker små renner ut i Mærradalsbekken og den får større vannføring ved Voksen kirke og Voksen gård.*



*Elever i klasse 3b fikk i 2012 første premie i yngste klasse i konkurransen «Levende vassdrag».*



*Dampsaga.* Foto Johannes Woxen.

*Vi så at den var lagt i rør ved Røahagan .*

**Bekken går i rør i 900 m. Her er turveier og skiløyper om vinteren. Elev-ene kom selvfølgelig med spørsmålet om hvor kommer bekken ut igjen? Den kommer ut nedenfor Sørkedalsveien.**

*Vi fant leire og det var det de lagde tegle-steinen av. Vi lette skikkelig etter Ole Høy-*

*lands penger . Edvard fant et sykkelstyre. (Niels skrev).*

*Teglesteinene var mosegrodde og jeg tok opp en. (Mari skrev)*

*Tegleverket var en av fire arbeidsplasser under Voksen gård. Det var gøy at vi fant restene.*

*Under Voksen gård hørte 4 arbeidsplasser som var selvstendige. De var selvstendige på den måten at de som jobbet der ikke behøvde å samle seg under*



*Husmannsplassen Grindbakken.* Foto: Johannes Woxen år. 1900.



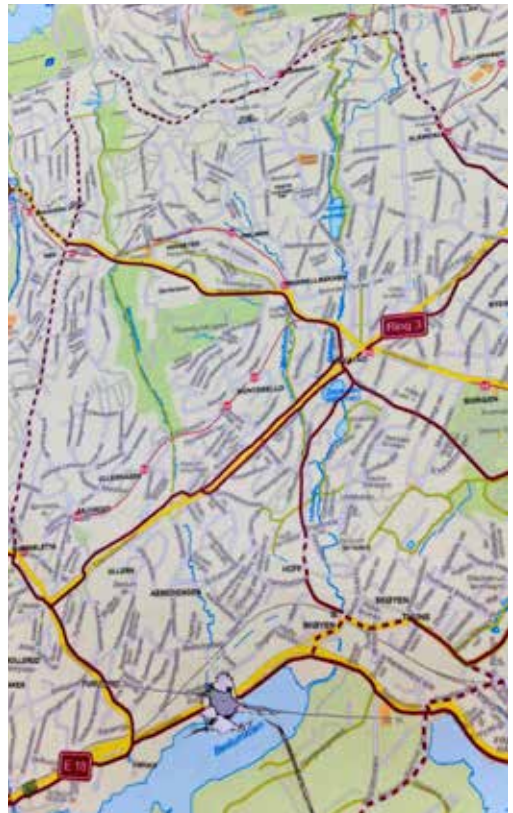
*Teglverket.* Foto: Nils Fr. Woxen.

*gårds klokken om morgenen, men kunne gå rett til arbeidsplassen.*

*Herunder hørte Voksen Dampsag som lå der Den gamle Ankerveien og omtrent der hvor Nils Collette Vogts vei går opp. Sagbruket var i drift til ca. 1930.*

*Voksen teglverk var en arbeidsplass hvor teglesteinene ble laget for hånd, vesentlig i vår og sommerhalvåret for at leiren skulle tørke.»*

**Voksen teglverk** var i drift på 1700- og 1800-tallet. Det hadde 6 arbeidskarere og en produksjon på 135000 murstein og 38000 takstein. Teglverket leverte blant annet takstein og murstein til husene på nordre og søndre Jarbakken og Hovseter-plassen. Teglverket lå øst for turveien som går fra Voksen kirke og opp til Ankerveien. Dette området er i dag et vernet edelløvskogsområde. Området er regulert til kirkegård.



### **Kilder:**

Elvelangs – Turguide til elvene i Oslo – Ida Hvoslef m. fl. Oslo Elveforum.  
Oslo Byleksikon, Kunnskapsforlaget.  
Historiebok for bydel 36 i Oslo – Røa, Voksen, Huseby, Hovseter,  
Holmen gjennom tidene.  
Skrifter utgitt av Ullern Historielag.

### **Bilder og kart:**

De fleste bildene er tatt av Ida F. Tønnessen.  
Ved bilder for øvrig er kilder oppgitt.  
Kart innledningsvis er ved Vann- og avløpsetaten

Grafisk produksjon: X-idé, Larvik

Heftet er utgitt av Oslo Elveforum



**For mer informasjon om Mærradalsbekken:**

**[www.osloelveforum.no](http://www.osloelveforum.no)**

**[www.vav.oslo.kommune.no](http://www.vav.oslo.kommune.no)**

Det finnes «Naturkart for Mærradalen» laget av Naturvernforbundet i Oslo og Akershus.  
Gå inn på **[www.noa.no](http://www.noa.no)** så finner dere kartet og kan fordype dere i detaljene i Mærradalen.